

ΘΑΡΡΟΣ ΓΙΑ ΖΩΗ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΥΣΤΟΠΙΑ

Σκέψεις με αφορμή τις “Ευτυχισμένες Μέρες” του Σάμουελ Μπέκετ για τον παρόντα χρόνο.

Στις “Ευτυχισμένες Μέρες” βλέπουμε συμπυκωμένο το δράμα της ανθρώπινης κατάστασης, όπως εκφράζεται αλληγορικά από τον Σάμουελ Μπέκετ με την καθήλωση της Γουϊνι σε ένα λόφο από καμμένο γρασίδι, κάτω από το φλεγόμενο φως του ήλιου. Η πόλη δεν υπάρχει, η φύση δεν υπάρχει, ο θεός δεν υπάρχει. Η αλληγορία του Μπέκετ συνομιλεί δια της αρνητικής οδού με την αρχαία τραγωδία, όπου η τραγική ύλη αναδύεται μέσα από την αλληλεπίδραση δυνάμεων και στοιχείων της φύσης, της πόλης και των θεών. Δημιουργείται έτσι μια μορφή τραγωδίας του σύγχρονου ανθρώπου των μητροπόλεων, των πολέμων, των προσφυγικών και οικονομικών κρίσεων, της πανδημίας, της αυτο-αποξένωσης και της απομόνωσης.

Στην κατάσταση ψυχοσωματικής καθήλωσης η Γουϊνι απευθύνεται συνεχώς στον παρόντα-απόντα σύντροφό της, τον Γουίλι. Θέλει να αποκτήσει επαφή μαζί του, να επικοινωνήσει, να νιώσει πως αυτός την ακούει, πως είναι κοντά της. Από την προσπάθεια αυτή, από την ανάγκη για ανθρώπινη επαφή, παρά τα εμπόδια και τις δυσκολίες, είναι που η Γουϊνι αντλεί τη δύναμη να αισθάνεται, να σκέφτεται, να μιλά, να θυμάται, να διεκδικεί την αξία της κάθε στιγμής.

Εκτός από τον Γουίλι και ένα μυρμήγκι, κανένα άλλο ίχνος ζωής δεν υπάρχει στο αχανές τοπίο από καμμένο γρασίδι. Και όμως, η Γουϊνι δεν εγκαταλείπει, δεν αφήνει την απόγνωση να την καταβάλλει. Από κάθε της χειρονομία και δράση, από κάθε της σκέψη και λέξη, από κάθε της ανάσα και ήχο αναβλύζει το πάθος για ζωή, το θάρρος της να υπάρξει ενάντια σε όλες τις δυνάμεις του θανάτου. Το αίτημά της για ανθρώπινη επαφή, για συνύπαρξη, τρυφερότητα και ζεστασιά είναι αγωνιώδες και διαρκές. Η στάση της εκπέμπει τις δονήσεις της σπίθας της ζωής που αναβλύζει από τον άνθρωπο στις ακραίες στιγμές της ύπαρξης. Στη σπαραχτική μοναξιά της βιώνει όλο το φάσμα των ανθρώπινων καταστάσεων: αγωνία και φόβος, ελπίδα και πίστη, πάθος και πένθος, ηδονή και οδύνη, κι ωστόσο επιμένει, διαπερνά τους φραγμούς της οδύνης, αποκαλύπτοντας την όψη του αγωνιζόμενου ανθρώπου στην εσχατία του κόσμου. Στο σημείο αυτό ειδικά είναι που η ζωή έχει νόημα.

Η κατάσταση της μπεκετικής Γουϊνι δεν μπορεί παρά να μας θυμίζει τη δυστοπία που βιώνουμε όλοι και όλες σήμερα και μάλιστα σε όλο τον πλανήτη. Μέσα στις συνθήκες αυτής της πρωτοφανούς κατάστασης, η ανάγκη για επανασύνδεση με το ανθρώπινο μέσα στον άνθρωπο μπορεί να βρει τον ζωτικό της χώρο. Η συνθήκη της καθημερινότητας σε αυτοματισμό που γνωρίσαμε και ζήσαμε, πολλές φορές “κοιμίζει” την επιθυμία για ουσιαστική ανθρώπινη επαφή, απονεκρώνει τη σημασία

της αλληλεγγύης, της αλληλοβοήθειας, του αλληλοσεβασμού! Σήμερα μπορούμε να λειτουργήσουμε αναστοχαστικά, μπορούμε να αρνηθούμε να μετατραπούμε σε θεατές της ίδιας μας της ζωής. Η αίσθηση θνητότητας που μας διαπερνά μπορεί να μας να γίνει αφορμή να συνειδητοποιήσουμε την ανάγκη διεκδίκησης ενός ριζικού μετασχηματισμού των όρων της ζωής μας, ώστε να ζήσουμε όλοι και όλες με αξιοπρέπεια, χωρίς ίχνος καταπίεσης, εκμετάλλευσης και ταπείνωσης ανθρώπου από άνθρωπο. Με την καθημερινή μας στάση μπορούμε να αρνηθούμε τη μετατροπή μας από έλλογα όντα σε φοβισμένα αγρίμια που κοιτάζουν μόνο την προσωπική τους επιβίωση. Η δύναμη της σκέψης μας, η κριτική μας στάση, η ανάγκη επικοινωνίας με τους συναθρώπους μας, η δύναμη της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας, η διεκδίκηση των αιτημάτων της ίδιας της ζωής, δεν μπορούν να αυτοπεριοριστούν. Ας προετοιμαστούμε, ώστε η επόμενη μέρα από την πανδημία να μας βρει αγωνιζόμενους, διεκδικητικούς, συνειδητοποιημένους και αλληλέγγυους.

Σάββας Στρούμπος